

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور

دانشگاه پیام نور مرکز تهران

دانشکده علوم انسانی

گروه آموزشی حقوق

عنوان:

سیاست جنایی ایران در قبال جرایم

علیه میراث فرهنگی

نگارش: امان دردی ازونی دوجی

استاد راهنما: دکتر فاطمه سوهانیان

استاد مشاور: دکتر نریمان فاخری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی

بهمن ماه ۱۳۸۹

تقدیم به:

همسر عزیزم، که قطره ای باشد
در برابر اقیانوس بی کران محبت و
دلسوزی اش و پدر و مادر فداکار و زحمتکش.

تقدیر و تشکر

از تمام اساتیدی که با کمک های فکری و معنوی
بنده را در نگارش پایان نامه حاضر یاری کرده اند و
به ویژه از استاد راهنمای ارجمند دکتر فاطمه
سوهانیان و همچنین استاد مشاور محترم دکتر
نریمان فافری که در راستای تدوین پایان نامه یاری
گر بنده بودند تقدیر و تشکر می کنم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه
۳.....	ضرورت و اهمیت تحقیق
۴.....	سوالات تحقیق
۵.....	فرضیات تحقیق
۵.....	روش تحقیق
۵.....	ساختار تحقیق

فصل اول: بررسی مفاهیم ، مبانی و تحولات حقوق کیفری میراث فرهنگی

۹.....	۱-۱ تعاریف و مفاهیم
۹.....	۱-۱-۱ تعریف فرهنگ و آثار فرهنگی - تاریخی
۹.....	۱-۱-۱-۱ تعریف فرهنگ و آثار فرهنگی
۱۱.....	۱-۱-۱-۲ تعریف آثار تاریخی
۱۳.....	۱-۱-۱-۳ تعریف اموال فرهنگی
۱۵.....	۱-۱-۲ تعریف سیاست جنایی و سیاست کیفری
۱۶.....	۲-۱ مبانی حمایت از میراث فرهنگی
۱۷.....	۱-۲-۱ میراث فرهنگی و عوامل تهدید کننده آن
۱۸.....	۲-۲-۱ مبانی حفظ ، پژوهش و معرفی میراث فرهنگی
۱۸.....	۱-۲-۲-۱ علل ذاتی
۲۰.....	۲-۲-۲-۱ علل عارضی
۲۱.....	۳-۲-۲-۱ علل عامدی (عمدی)

- ۳-۱ تاریخچه تقنینی حمایت کیفری از میراث فرهنگی ۲۲
- ۱-۳-۱ قانون مجازات ۱۳۰۴ ..... ۲۳
- ۲-۳-۱ سایر قوانین قبل از انقلاب ۲۳
- ۳-۳-۱ قوانین پس از انقلاب ۲۵

فصل دوم : جایگاه سیاست جنایی ایران در قبال حمایت از میراث فرهنگی

- ۱-۲ حمایت های اساسی از میراث فرهنگی ۳۲
- ۱-۱-۲ هدف نظام کیفری ۳۳
- ۲-۱-۲ اصول بنیادین حفاظت از میراث فرهنگی در حقوق ایران ۳۵
- ۱-۲-۱-۲ میراث فرهنگی در قانون اساسی و قانون برنامه توسعه ۳۵
- ۲-۲-۱-۲ ثبت میراث فرهنگی در فهرست آثار ملی ۴۱
- ۳-۲-۱-۲ حفاری در اراضی و محوطه های باستانی و حریم آن ۴۲
- ۳-۱-۲ تجارت و قاچاق میراث فرهنگی ۴۸
- ۱-۳-۱-۲ تجارت و انتقال میراث فرهنگی ۴۹
- ۲-۳-۱-۲ سرقت و قاچاق آثار فرهنگی - تاریخی و احکام آن ۵۱
- ۲-۲ سازمان های بین المللی و اقدامات ایران در حفاظت از میراث فرهنگی ... ۵۳
- ۱-۲-۲ الحاق ایران به معاهدات و سازمان های بین المللی ۵۳
- ۱-۱-۲-۲ الحاق به معاهدات بین المللی ۵۳
- ۲-۱-۲-۲ الحاق به سازمان های بین المللی ۵۳
- ۲-۲-۲ جنگ ایران و عراق و حفاظت از میراث فرهنگی ۵۶
- ۱-۲-۲-۲ حفاظت از میراث فرهنگی در طول جنگ ۵۷
- ۲-۲-۲-۲ حفاظت از میراث فرهنگی پس از جنگ ۵۸

فصل سوم : نظام کیفری و بررسی جرائم و مجازاتها علیه میراث فرهنگی

بخش اول:

- ۳-۱-۱ بررسی جرائم علیه میراث فرهنگی ۶۱
- ۳-۱-۱-۱ ایراد خرابی یا تخریب ۶۳
- ۳-۱-۱-۱-۱ عنصر قانونی ۶۵
- ۳-۱-۱-۲ عنصر مادی ۶۵
- ۳-۱-۱-۳ عنصر معنوی ۷۶
- ۳-۱-۲ سرقت اموال تاریخی - فرهنگی ۸۱
- ۳-۱-۲-۱ تعریف لغوی و اصطلاحی سرقت ۸۴
- ۳-۱-۲-۲ عنصر مادی ۸۴
- ۳-۱-۲-۳ عنصر روانی ۸۷
- ۳-۱-۲-۴ ارکان مورد معامله قرار دادن یا اخفاء اشیاء و قطعات آثار تاریخی - فرهنگی ۸۸
- ۳-۱-۳ تزلزل بنیان آثار تاریخی - فرهنگی ۹۱
- ۳-۱-۳-۱ عنصر قانونی ۹۱
- ۳-۱-۳-۲ عنصر مادی ۹۲
- ۳-۱-۳-۳ عنصر معنوی ۹۹
- ۳-۱-۴ حفاری و کاوش ۱۰۳
- ۳-۱-۴-۱ عنصر قانونی ۱۰۴
- ۳-۱-۴-۲ عنصر مادی ۱۰۶
- ۳-۱-۴-۳ حفاری و کاوش ۱۰۶
- ۳-۱-۴-۲-۲ عدم تحویل اموال ۱۲۱
- ۳-۱-۴-۳ خرید و فروش اموال تاریخی - فرهنگی ۱۲۸
- ۳-۱-۴-۳ عنصر معنوی ۱۳۵

- ۳-۱-۵ قاجاق آثار تاریخی - فرهنگی ۱۳۶
- ۳-۱-۵-۱ تعریف قاجاق ۱۳۷
- ۳-۱-۵-۲ بررسی تقنینی جرم قاجاق موضوع اموال تاریخی - فرهنگی ۱۳۸
- ۳-۱-۵-۳ عنصر مادی ۱۴۰
- ۳-۱-۵-۴ عنصر معنوی ۱۴۱
- ۳-۱-۵-۵ نحوه تشخیص آثار فرهنگی - تاریخی ۱۴۲
- ۳-۱-۵-۶ شاکی یا مدعی خصوصی ۱۴۲
- ۳-۱-۶ تغییر کاربری اماکن مذهبی و فرهنگی ۱۴۳
- ۳-۱-۶-۱ عنصر مادی ۱۴۴
- ۳-۱-۶-۲ عنصر روانی ۱۴۵
- ۳-۱-۶-۳ مرجع تشخیص ۱۴۵
- ۳-۱-۶-۴ مرتکب جرم ۱۴۶
- ۳-۱-۶-۵ اعلام شکایات و تعقیب جرم ۱۴۶
- ۳-۱-۷ تعمیر ، تغییر ، تجدید و توسعه ۱۴۷
- ۳-۱-۷-۱ عنصر قانونی ۱۴۷
- ۳-۱-۷-۲ عنصر مادی ۱۴۸
- ۳-۱-۷-۳ عنصر معنوی ۱۵۳

بخش دوم:

- ۳-۲ بررسی مجازات در جرائم علیه میراث فرهنگی ۱۵۴
- ۳-۲-۲ مجازات ها و تغییرات حاصل از آن ۱۵۵
- ۳-۲-۲-۱ کیفر تخریب اموال تاریخی - فرهنگی ۱۵۵
- ۳-۲-۲-۲ کیفر سرقت اموال تاریخی - فرهنگی ۱۵۶
- ۳-۲-۲-۳ کیفر ایجاد زلزله در بنیان آثار تاریخی - فرهنگی ۱۵۷

۱۵۷.....	۳-۲-۲-۴ کیفر قاچاق آثار تاریخی - فرهنگی
۱۵۹.....	۳-۲-۲-۵ کیفر حفاری غیر مجاز برای بدست آوردن اموال تاریخی - فرهنگی
۱۶۱.....	۳-۲-۲-۶ کیفر مرمت ، تغییر ، اماکن تاریخی - فرهنگی
۱۶۱.....	۳-۲-۲-۷ کیفر تغییر کاربری اماکن مذهبی و فرهنگی
۱۶۳.....	۳-۲-۲-۸ قابل گذشت بودن جرائم علیه میراث فرهنگی
۱۶۶.....	نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۷۶.....	فهرست منابع

Abstract

چکیده

اموال فرهنگی - تاریخی و هنری به اموالی گفته می‌شود که از نظر علمی، تاریخی، فرهنگی، باستان‌شناسی، دیرین‌شناسی و هنری حائز اهمیت بوده و بیش از یکصد سال از تاریخ ساخت یا ایجاد آن گذشته باشد. میراث فرهنگی‌ها غالباً از مسائل مستحدثه بوده و سابقه فقهی ندارد. فقط مواردی مثل جرایم علیه مساجد و اماکن مذهبی را ذکر نمود. جرائم قابل ارتکاب علیه میراث فرهنگی احصاء شده در قانون مجازات اسلامی که در حقیقت در ردیف جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی هستند و در مواد ۵۵۸ الی ۵۶۹ قانون مرقوم مورد حکم قرار گرفته‌اند عبارتند از: تخریب، تزلزل بنیان، حفاری، کاوش، عدم تحویل اموال مکشوفه، خرید و فروش، تجاوز، تعمیر، تجدید، توسعه، سرقت، خرید مال مسروقه، اخفای آن، قاچاق، انتقال و تغییر نحوه استفاده.

عنصر مادی اکثریت قریب به اتفاق این جرائم فعل مثبت مادی بوده و ترک فعل رکن مادی آنها را تشکیل نمی‌دهد. بعضی از این جرائم ممکن است توسط مالک آثار به فعلیت برسند و مالکیت مانعی برای مجرمیت مالک نیست. از نظر عنصری معنوی تمامی جرائم مزبور عمدی بوده و رکن روانی اکثر آنها تنها از سوء نیت عام تشکیل می‌شود.

مقنن عدم اطلاع مالک از ثبت اثر را عاملی برای معافیت وی از کیفر تلقی نموده است. به استثناء جرم قاچاق، در هیچ یک از این جرائم، شروع به جرم، به عنوان جرم محسوب نگردیده است. جرائم مورد بحث از جمله جرائم قابل گذشت معرفی شده و می‌توانند مشمول مرور زمان نیز واقع گردند. مجازاتهای مقرر برای این جرائم نیز عمدتاً کیفر اصلی جرم و از نوع بازدارنده می‌باشند.

نکته حائز اهمیت این است که بایستی نهایت تلاش جهت بهبود سیاست جنایی مبتنی بر اصلاح کیفر صورت گیرد و توسل به نظام کیفری جز به عنوان نقطه انتهای سیاست جنایی اعمال نگردد.

واژه های کلیدی: اموال فرهنگی - آثار فرهنگی - سیاست جنایی

مقدمه

یکی از بزرگترین افتخارات ما ایرانیان دارا بودن پیشینه عظیم تاریخی و آثار ارزشمند به جا مانده از قرون و اعصار گذشته این مرز و بوم است. تنوع، برجستگی و کثرت این آثار به قدری است که کشور ما را در ردیف ده کشور اول جهان از نظر باستانی قرار داده است لیکن متأسفانه تا کنون نتوانسته ایم آنگونه که باید و شاید این آثار ارزشمند را به جهانیان معرفی کنیم. حتی در زمینه حفظ و نگه داری این یادگاری های تاریخی مطابق با استانداردهای جهانی و استفاده از فن آوری جهانی امروزی این فن به طور مناسب عمل نکرده ایم، تا آنجا که بعضی از آثار تاریخی را فرصت طلبها به راحتی به سرقت برده اند.

ارث یا مرده ریگ به چیزی اطلاق می شود که از گذشتگان، آبا و اجداد به ما رسیده از آب، ملک، خانه و اثاث البیت گرفته تا خلق و خوی و عادت و رفتار آنان، بخشی از این میراث که فرهنگ و عوامل فرهنگی در ساختار آن نقش داشته باشد میراث فرهنگی می نامند به عبارتی دیگر میراث فرهنگی، ثبت اساسی فعالیت های انسان در زمان های پیشین و یک سرمایه فرهنگی تجدید نا پذیر بوده و منظور از آن عناصر مادی و معنوی میراث است که با استفاده از فنون و روش های علم باستان شناسی، شناسایی و کشف می شوند. این موارد همه آثار و نشانه های حیات انسانی را در بر گرفته و شامل مکان های مربوط به مظاهر فعالیت بشر، ساختارهای متروکه و بقایای همه انواع و ملحقات فرهنگی آنهاست. از این بابت میراث فرهنگی بر دو نوع است:

۱- میراث فرهنگی ملموس و مادی: به مجموعه مظاهر مادی اطلاق می شود که خارج از وجود ما تحقق مادی و فیزیکی دارد و بیشتر آثار مادی هستند که ارزش های تاریخی و هنری بر آن مترتب است، مانند شهرها، بناها، اشیای تاریخی.

۲- میراث فرهنگی غیر ملموس و معنوی: مجموعه مظاهری هستند که گرچه وجود خارجی ندارد اما جلوه مادی آنها قابل درک و دسترسی است. مانند زبان، باورها و اعتقادات، آداب و رسوم که اینها به خودی خود مادی نیستند اما جلوه مادی دارند.

«اخگرهایی از یک دوران تاریخ» عبارت جالب و پر معنایی است که می توان برای آثار باستانی مختلفی که کشف می شود، ابداع کرد. واقعا هم هر تکه از یک اثر باستانی که کشف می شود

، چراغی است که در پیش انسان های امروز روشن شده و آنان را با گنجینه عظیمی از فرهنگ تمدن، زندگی اجتماعی، اقتصادی و غیره آشنا می سازد. نگاه اغلب جوامع، در دهه های اخیر، به میراث فرهنگی خویش، نگاه جدی تر بوده است. میراث تاریخی - فرهنگی جوامع در حقیقت کارکردهای فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی نوین یافته است.

برای برخی جوامع آثار تاریخی و فرهنگی منبع مهمی برای درآمدهای ارزی است. برای برخی دیگر تلاش در حفظ میراث فرهنگی، ارتباط مستقیمی با مسائل سیاسی و تقریباً در اغلب جوامع اندیشمندان به اهمیت پیوند گذشته و حال خود و نقش این پیوند در ارتقاء فرهنگی مردمان تاکید کرده اند. موضوع حمایت از میراث فرهنگی در جهت منافع بشری از ویژگی های مشترک سیاست داخلی کشورها محسوب می شود. برای مقابله با انهدام آثار فرهنگی نیاز به اقدامی قاطع از طریق اتخاذ تدابیر مناسب دارد. این هدف تحقق نخواهد یافت مگر اینکه همکاری و هماهنگی لازم چه در سطح ملی میان ارگان های مسئول و چه در سطح بین المللی میان دولت ها بوجود آید. حقوق به عنوان مهمترین ابزار اجتماعی در تنظیم روابط اجتماعی نقش مهمی را بر عهده دارد. با توجه به گستردگی موضوعات مربوط به میراث فرهنگی، بررسی آن از ابعاد حقوقی مختلف می تواند به عمل آید. در این میان حقوق کیفری با توجه به ویژگی خاصی که دارد که همانا جنبه الزام آور و ضمانت اجرایی آن است که از کارایی بیشتری برخوردار است. یکی از اهداف حقوق کیفری بررسی نتیجه ای است که از این رابطه حاصل می شود. آیا قواعد کیفری موجود توانسته اند در جهت حمایت از میراث فرهنگی موثر باشند؟

حمایت از میراث فرهنگی آنگاه کاملاً تحقق خواهد یافت که با موارد تخطی نسبت به آن به نحو جدی برخورد شود کاملاً مشهود است که حقوق به ویژه حقوق کیفری تنها ابزاری نمی باشد که موفقیت در این زمینه را تضمین می نماید. جهت کار آمد بودن، بر مبنای اصل قانونی بودن جرم و مجازات، حقوق کیفری باید آنقدر کافی و منطبق با واقعیات زمان خود باشد تا بتواند به ایفاء نقش باز دارنده پردازد قوانین و مقررات در ارتباط با جرائم آثار تاریخی، فرهنگی مسیر پر فراز و نشیبی را پشت سر گذاشته است.

اولین قانون در این زمینه در سال ۱۳۰۴ به تصویب رسیده است. قانون مجازات عمومی صریحا حکم بر تخریب آثار ملی و مذهبی را بیان نمود و بر اساس ماده ۱۲۷ این قانون تخریب اماکن مذهبی و تاریخی جرم و مشمول حبس از دو تا ۱۰ سال و تادیه ضعف مخارج لازم برای مرمت و خرابی در نظر گرفته شده است. متعاقب آن قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۳۰۹ تصویب رسید در قانون فوق الاشعار انواع جرائم عبارت بود از منهدم کردن یا خرابی وارد آوردن به اموال و آثار تاریخی، فرهنگی، متزلزل ساختن بنیان این آثار و حفاری و کاوش و قاچاق و خارج نمودن این آثار به خارج از کشور و غیره. یک نمونه که در جلب توجه جهانی نقطه عطف محسوب می شود، تصمیم برای ساخت سد آسوان در مصر بود که موجب شد تا دره ای که معابد ابوسمبل - گنجینه ای از تمدن مصر باستان - در آن قرار گرفته به زیر آب رود. در سال ۱۹۵۹ سازمان یونسکو متعاقب درخواست کشورهای مصر و سودان، کارزاری بین المللی راه انداخت و معابد ابوسمبل و فیلانه قطعه قطعه به محل خشک دیگری انتقال یافت و دوباره سرهم شد. این برنامه ۸۰ میلیون دلار هزینه داشت که نیمی از آن از سوی ۵۰ کشور احداث شد و این خود نمایان گر اهمیت مسئولیت مشترک ملت ها در حفظ آثار فرهنگی بر جسته بود.

ضرورت و اهمیت تحقیق

موضوع رساله حاضر جزئی از مقررات مربوط به مساله میراث فرهنگی و حمایت از آن به عبارت دیگر اگر دایره ای بزرگ را به عنوان دایره حمایت از میراث فرهنگی فرض کنیم، موضوع ما دایره ای کوچک در داخل آن است که فقط به میراث فرهنگی از دید مقررات کیفی ایران می پردازد با نگاهی دوباره به اهمیت موضوع میراث فرهنگی و باعنایت به لزوم مطالعه پی گیر و عمیق در این مورد و احساس ضرورت طرحی جامع و دقیق از جوانب مختلف خصوصا مقررات کیفی، در راه حفظ و صیانت جامعه در حال و آینده از جرائم، سقوط و تباهی، لزوم مطالعه موضوع این پایان نامه را به اثبات می رساند به ویژه در موقعیت کنونی که

انواع جرائم علیه میراث فرهنگی از طریق وسایل مختلف ارتباط جمعی در اقصی نقاط ممالک دنیا به سهل ترین وجه ممکن منتقل شده و باعث شیوع آن می گردد. از طرف دیگر آشنایی با مقررات بین المللی حتی المقدور آشنایی با منابع آنها و رفع نواقص احتمالی در مقررات داخلی و افزودن نقاط قوت در کنوانسیون ها به قوانین خود این گونه کار علمی را ضروری تر می نماید . باید به این نکته اشاره نمایم که موضوع انتخاب شده علاوه بر اینکه در این زمینه آثار کمی به نگارش در آمده است به علت تنوع و جذابیت و کششی که داشته است اینجانب را مجاب به تحقیق در این وادی نموده است . یقیناً حفاظت از میراث فرهنگی تنها بر دوش دولت نیست و همه آحاد جامعه در نگه داری آن سهم یکسان دارند . آنچه که اهمیت دارد حفظ و حراست آثار تاریخی و میراث فرهنگی در جهت شناساندن تاریخ ایران به جهانگردان و انتقال تمام و کمال به نسل جوان کشور است که خود اصلی ترین هدف در این راه است متأسفانه در کشور ما در جهت هدف فوق کار بسیار کمی حتی از جانب متولیان این امر صورت گرفته است و اینکه هر روز در روزنامه شاهد درج خبری راجع به کشف یا سرقت و تخریب و قاچاق و حفاری غیر مجاز نسبت به اموال فرهنگی و تاریخی می باشیم که در عین حالی که سرمایه ملت ما و بشریت است به عنوان میراث جهانی هم محسوب می شود خود موجب القای ضرورت تحقیق در خصوص مقررات کیفری مربوط به آثار فرهنگی و کندو کاوی در قوانین جنایی ایران شد.

سؤالات تحقیق

- ۱- آیا در حقوق ایران در زمینه حمایت از میراث فرهنگی قوانین کیفری مناسب و باز دارنده تدوین شده است ؟
- ۲- آیا قوانین کیفری موجود در زمینه میراث فرهنگی به صورت جدی و موثر اجرا می شود ؟

فرضیات تحقیق

- ۱- در ایران در زمینه میراث فرهنگی قوانین کیفری مناسبی تدوین نگشته است .

۲- در ایران در اجرای قوانین کیفری در زمینه میراث فرهنگی تسامح و سهل انگاری می شود.

روش تحقیق

موضوعات مورد مطالعه در علوم با روش های متفاوت مورد تحقیق و بررسی قرار می گیرند و روش تحقیق با موضوع مورد پژوهش متناسب و هماهنگ باشد. روش پژوهش در علوم انسانی با سایر علوم متفاوت می باشد. محقق از روش های مصاحبه، آمار، پرسشنامه، تحلیل و تجزیه استفاده می کند. حقوق کیفری، شاخه ای فرعی از رشته علوم انسانی است. پژوهشگر به ناچار باید از روش های مربوط به علوم انسانی استفاده کند و به تناسب موضوع مورد پژوهش بیشتر جنبه تئوری و بنیادی دارد به این صورت که با ارائه نظریات و تجزیه و تحلیل آنها و استفاده از روش های توصیفی، تلاش می شود تا اطلاعات و داده ها را در موضوع مورد پژوهش جمع آوری نموده و سپس با بررسی و تجزیه و تحلیل آنها و توصیف و تبیین به حل سئوالات اصلی بحث پردازد از طرف دیگر به دلیل اینکه در موضوع مورد پژوهش، بررسی سوابق تاریخی مواد قانونی الزامی است ناگزیر با مراجعه به پیشینه تاریخی تصویب مواد و مقررات قانونی باید به پژوهش های تاریخی نیز پرداخته شود، بنا براین روش تحقیق، جنبه مطالعه کتابخانه ای به خود گرفته است.

ساختار تحقیق

این پژوهش شامل مقدمه سه فصل و یک جمع بندی کلی است. فصل اول با عنوان بررسی مفاهیم، مبانی و تحولات حقوق کیفری میراث فرهنگی شامل سه بخش است در بخش اول مفاهیم کلیدی مورد بررسی قرار می گیرد. در بخش دوم ابتدا به مبانی حمایت از میراث فرهنگی می پردازیم و سپس از تاریخچه تقنینی حمایت کیفری از میراث فرهنگی کشور بحث می کنیم.

موضوع فصل دوم جایگاه سیاست جنایی ایران در قبال حمایت از میراث فرهنگی است که در آن از حمایت های اساسی از میراث فرهنگی و سازمان ها و اقدامات ایران در حفاظت از میراث فرهنگی بحث می شود که دارای دو فصل است .

در فصل سوم به نظام کیفری و بررسی جرائم و مجازات ها علیه میراث فرهنگی پرداخته می شود که در بخش اول آن جرائم علیه میراث فرهنگی مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرد و سپس در بخش دوم مجازات ها که در قبال آن جرائم اتخاذ شده است مطرح می گردد .

فصل اول :

بررسی مفاهیم ، مبانی و تحولات حقوق کیفری

میراث فرهنگی

برای اینکه در فصل سوم به فهم بهتر جرائم و مجازاتهای مربوط به میراث فرهنگی و تاریخی به دست یابیم لازم است ابتداء واژه ها و کلمات کلیدی متون کیفری را تعریف و مفاهیم و اصطلاحات و واژگان مربوط به پایان نامه را تا آنجایی که ضروری باشد توضیح دهیم. هم چنین مبانی حمایت از میراث فرهنگی و عوامل تهدید کننده میراث فرهنگی را در بخش دوم شرح خواهیم داد و در بخش سوم راجع به تاریخچه مقررات قانونی جرائم علیه میراث فرهنگی کشور و قوانینی که در ارتباط با حقوق میراث فرهنگی در ایران هست خواهیم پرداخت بنابراین این فصل حاضر دارای سه بخش می باشد: بخش اول: تعاریف و مفاهیم حقوق میراث فرهنگی. بخش دوم: مبانی حمایت از میراث فرهنگی. بخش سوم: تاریخچه تقنینی حمایت کیفری از میراث فرهنگی کشور.

۱-۱ تعاریف و مفاهیم حقوق میراث فرهنگی

کلمات ، جملات ، طریق انتقال و مبین محدودیت های شناخته شده توسط قانونگذار هستند .
حفظ حقوق و آزادیهای شخصی در گرو صراحت و وضوح همین کلمات و جملات بوده و
اهمیت صراحت قوانین جزایی آن چنان است که در ممالک ایالات متحده شمالی ، قانون
جزایی که عاری از صراحت باشد به عنوان مغایرت با قانون اساسی قابل ابطال است .
با در نظر گرفتن نقش مهم کلمات خصوصا در متون کیفری لازم می دانیم در ابتدای مبحث ،
کلماتی را که به کرات در مواد قانونی به کار رفته و هم چنین مفاهیمی که دانستن آنها ضروری
به نظر می رسد و شالوده بحث را تشکیل می دهد ، تعریف و هم چنین توضیح مختصری پیر
امون آنها ارائه گردد .

۱-۱-۱ تعریف فرهنگ و آثار فرهنگی

۲- وحدت احتیاجات حیاتی نو زیستی مردم جامعه

۳- یکسان بودن ویژگیهای عمده محیط مادی زندگی مردم

۴- تغییرات تاریخی

به همین دلیل فرهنگ ملل در اقلیم های گوناگون با هم تفاوت دارد و نیز فرهنگ یک ملت خاص به خاطر تغییرات شاخصه های فرهنگی در مسیر تاریخ آن ملت هرگز ثابت نمی ماند . نتیجه اینکه در طول تاریخ انسان هر عصر مسائل خاص خود را دارد و در هر مقطعی نیز کوشش بشر جز این نبوده که با بهره گیری از فرهنگ خود آنرا حل کند .

تعاریفی که از فرهنگ و آثار فرهنگی ، صاحب نظران ارائه داده اند در طول تاریخ و در مقاطع مختلف با مفاهیم متناسب با اهداف مشخص بیان شده است . لیکن با وسعت نظری که مکتب ما در خصوص ارزش انسان و سیر تکوینی اندیشه های انسانی دارد سعی می کنیم تعریف جامعی را که شایسته و متناسب با ارزشهای اسلامی جامعه ما باشد ارائه نماییم .

هر اندیشه ای که به ذهن انسان خطور کرده و سپس در خارج از ذهن او تجلی پیدا کند تا به وسیله آن نیازهای مادی و معنوی خود را برطرف سازد ، فرهنگ نامیده می شود و چیزی که نشانه گویا از این اندیشه ها باشد « اثر » نام دارد . □

بنابر این آثاری برای ما ارزشمند است که گویای این سیر تحول اندیشه انسان یا اندیشه ای که از یک آغاز به مرحله تحول دیگری انجامیده باشد ، به تعبیری دیگر آثاری برای ما دارای ارزش است که بتواند ارتباط فرهنگی ما را برقرار کند و بر همین اساس سازمان میراث فرهنگی کشور با هدف (عبرت از حرکت فرهنگی انسان و بقاء هویتی و شخصیت فرهنگی جامعه) تشکیل و عهده دار حفظ و احیاء میراث فرهنگی کشور گردیده است .

میراث فرهنگی به عنوان زیر بنای فرهنگ جامعه ، پشتوانه معنویت و موجودیت و شناسنامه و سند هویت ملی و ملت محسوب و طیفی گسترده دارد که تمامی دستاوردهای انسان را در جریان تاریخ در بر می گیرد . قلمرو میراث فرهنگی به مفهوم آنچه که در اساسنامه سازمان مذکور بیان